

ಸ್ಯಾಫೋ

‘ಕವಿವರನ್ನುತ್ತಾರೆ ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ
ಕಲಾದೇವಿಯರೆಂದು,
ಅವರಷ್ಟು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು! ನೋಡು,
ಸ್ಯಾಫೋ ಹತ್ತನೆಯವಳು.’

ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಎಂಬ ಪದದ ಬಳಕೆಯಿದ್ದುದು ಪುರುಷರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಕವಯಿತ್ರಿ ಎಂಬ ಪದದ ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳಿಂದ ‘ಕವಯಿತ್ರಿ’ ಎಂದು ಕರಸಿಕೊಂಡ ಹಿರಿಮೆ ಸ್ಯಾಫೋದಾಗಿತ್ತು. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ, ಕ್ರಿಸ್ತಶಕಗಳೆಂಬ ಕಾಲದ ಗಡುವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸುಂದರಿ, ಸುಕೋಮಲೆ, ಎಲ್ಲ ಕದನಗಳ ಮೂಲ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ತಾನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ದಿಟ್ಟತನದ ಬದುಕಿನಿಂದಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಹಾಗೂ ಗಂಡಸರ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದವಳು ಸ್ಯಾಫೋ.

ಲೆಸ್ಬಾಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಯಾಫೋಳ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಆಪಾದನೆಯಿಂದಾಗಿ ಪಿರ್ಹಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಲಾಯಿತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ರಾಜಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಅಂತಹ ಸುಂದರಿಯಲ್ಲದ ಅವಳು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ದಿಟ್ಟತನ, ತನ್ನ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಪೂಟಾರ್ಕ ಹೇಳುವಂತೆ ಅವಳ ಮಾತುಗಳು ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಂತಿದ್ದವು. ಅವಳ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿತೆ ಬರೆದರು, ಹಾಡಿದರು, ಪ್ರೇಮಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದರು.

ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಅವಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಲೇಖನಿಗೆ ಹೆದರಿ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಸಿಲಿಗಿ ಓಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂಡ್ರೊಸ್ ಎಂಬ ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಾಪಾರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಲೈಯಿಸ್ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಗಂಡ ಸತ್ತ ನಂತರ ಅವನ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಒಡತಿಯಾದ ಅವಳು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿಸಿ ಲೆಸ್ಬಾಸ್‌ಗೆ ಮರಳಿದಳು.

ಲೆಸ್ಬಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಅವಳಿಗೆ ಬದುಕಿನ ನಶ್ವರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದುರಿ ಹೋದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ, ದಕ್ಷಿಣಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಡುವಿಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಯುವತಿಯಿರಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಪ್ರಸಾದನ ಕಲೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅದೊಂದು ರೀತಿ ಯುವತಿಯರನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಕಲಿಕೆಯ ಶಾಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯೆಯರನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯದೆ ಸಂಗಾತಿಗಳೆಂದು ಕರೆದಳು. ಶಿಷ್ಯೆಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಅವಳು ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ, ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಸ್ವಾದನೆಗೆ ಹೊಸ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಳು. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪುರುಷ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರೋಮನ್ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಕ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಲಿಂಗಗಳ ಪ್ರಣಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೊಸದೇನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತೆರೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ‘ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಕಾಮ’ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಕಾಲಾನಂತರ ಈ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಯಿತ್ರಿ ಫಯಾನ್ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯವಕನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಳು. ನಾವಿಕನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಹಲವು ಸುಂದರಿಯರನ್ನು ಅಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಭೋಗಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವನು. ಇವಳನ್ನು ಮತ್ತರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ಅವನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿತು. ಸ್ಯಾಫೋ ಭಗ್ನ ಪ್ರಣಯಿನಿಯಾಗಿ, ಇನಿಯನೊಂದಿಗಿನ ನೆನಪುಗಳೊಂದಿಗೆ, ಅವನೊಡನೆ ಓಡಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ನೌಕಾಯಾನದ ಮೂಲಕ ಸಿಲಿಗಿ ಹೊರಟ ಅವಳು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ದ್ವೀಪವೊಂದರ ಕೋಡುಗಲ್ಲನ್ನು ಬಿರಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಿ ತನ್ನ ಹುಡುಕಾಟದ ಬದುಕನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಸಾವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಸಮಾಜ ಗಂಡಸೊಬ್ಬನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ತೆತ್ತುಕೊಂಡ ಭಗ್ನಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ತನ್ನ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಅವಳ ಬಹುತೇಕ ಕವಿತೆಗಳು ತಾನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರೇಮದ ಯಾತನೆಗಳು, ಬೇರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಉಂಟಾಗುವ

ನೋವು, ಪ್ರೇಮದ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಚೆಲುವಿನ ಆಸ್ವಾದನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವಳ ಕವಿತೆಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಹಾಪ್‌9 ಮೇಳಗೀತೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1073ರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿ ಅಲ್ಟೇಯಸ್‌ನ ದಿಟ್ಟತನ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಅಂಜಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಸುಟ್ಟರು. ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದು ಆರುನೂರು ಸಾಲುಗಳ ತುಣುಕುಗಳು ಮಾತ್ರ.

ಸ್ಯಾಫೋ ಕವಿತೆಗಳು ಲೆಸ್ಬಿಯನ್ ಪ್ರೇಮದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ರಚನೆಗಳೇ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಗ್ರೀಕ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅವಳು ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ದೇಶಾಟನೆ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದ ಸೋಲನ್ನನ ಅಳಿಯನೇ ಅವಳ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಹಾಡಲು ಬಯಸಿದ. ಅವನ ಜೊತೆಗಾರರು ‘ಈ ಕವಿತೆಗಳೇ ಯಾಕೆ?’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ, ‘ಅವುಗಳ ಚೆಲುವು ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಸಾಯಬಯಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಅವನು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದ. ಸಾಕ್ರಟಿಸ್ ‘ಕಾವ್ಯದ ಪರಮ ಸುಂದರಿ’ ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದ. ಸ್ಯಾಫೋ ಎನ್ನುವ ಕವಿ ‘ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾದ ಯಾವ ಹೆಂಗಸೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಅತಿಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಯಾನ್‌ನಿಂದ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಾಗ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ, ‘ನನ್ನ ಮೊಲೆಗಳಿಗಿನ್ನೂ ಊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರಸ್ತದ ಕೋಣೆಗೆ ನಡುಗದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ವಯಸ್ಸು ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದಿದೆ, ಪ್ರೀತಿ ತನ್ನ ಯಾತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಾರದು’. ಈ ಮಾತುಗಳು ಬದುಕಿನ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ತೀವ್ರವಾಗಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಬದುಕಲೆತ್ತಿಸಿದ ಒಂದು ಚೇತನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ.

■ ಅಮೃತಮತಿ

ಮಾತೇ ಮತ್ತು

- ನಾವೇನು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ , ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಅಥವಾ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ನಾವೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದು. —ಜಾನ್ ರಸ್ಕಿನ್
- ಬಾಳನ್ನು ಹಸನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಹಸನ ಆಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. —ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

- ಜೀವನ ಎನ್ನುವುದು ಸೈಕಲ್ ಸವಾರಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಸಮತೋಲನ ಇರಬೇಕು ಎಂದರೆ ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. —ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್
- ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಲವಾದ ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಜೀವನ ಸಾವಿಗೆ ಸಮ. —ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ

- ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೇ ಕಾರಣ. ಅದು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗದೆ ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. —ಶಾರದಾದೇವಿ
- ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಾಧನವಷ್ಟೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. —ಬಿಲ್ ಗೇಟ್ಸ್